

Naše Topolčianky

Február, číslo: 1/2004, Dvojmesačník obyvateľov obce Topolčianky

K oživovaniu ľudových tradícií v našej obci počas fašiangov prispeli členovia dychovej hudby Podhrušovan spolu s folklórnym súborom Topolnica. Snímka: Mgr. E. Chrapková

Strážna služba v našej obci

Dňom 1. 12. 2003 bola zriadená strážna služba v obci Topolčianky. Mnohí z Vás to možno ani nepostrehli, nakoľko pracovníci súkromnej bezpečnostnej služby JSB, ktorí túto činnosť zabezpečujú, sa po obci pohybujú najmä v nočných hodinách.

Zabezpečenie strážnej služby sa nám podarilo zrealizovať v spolupráci s jednotlivými organizáciami sídlivými v obci, za čo im patrí moja vďaka.

Hlavným poslaním strážnej služby je ochrana vytipovaných priestorov, či už obecného majetku, alebo majetku jednotlivých organizácií, ktoré majú zmluvný vzťah s uvedenou súkromnou bezpečnostnou službou, a samozrejme ochrana súkromného majetku nás všetkých. Strážnu službu zabezpečujú pracovníci SBS v spolupráci s cvičným psom.

30 rokov Behu oslobodenia

V sobotu 27. marca 2004 sa v miestnom parku uskutoční už 30. ročník Behu oslobodenia Topolčianok. Trate sú pripravené pre všetky vekové kategórie, pri príležitosti tohoto jubilejného ročníka sa pretekov môžu výnimočne zúčastniť aj deti MŠ. Prezentácia účastníkov začína o 8.00 hod. Tešíme sa na Vašu účasť!

Organizačný výbor

Verím, že spolupráca so súkromnou bezpečnostnou službou sa bude rozvíjať, rozsah poskytovaných služieb zo strany SBS rozširovať, čím dosiahneme zabezpečenie ochrany majetku nás všetkých, a samozrejme zabezpečenie poriadku a disciplíny v obci.

Juraj Mesko

Skvelý zážitok

nám pripravili divadelní ohotníci zo Skýcova v nedeľu 25. januára predvedením málo známej veselohry F. Urbánka „Už sú všetci v jednom vreci“.

Vynikajúce výkony podali všetci účinkujúci, takže ich škoda jednotlivito menovať. Stalo sa tak vďaka citlivej réžii nášho bývalého divadelníka Ľuba Hostoveckého, ktorý rozohral komédiu tak v priestore, ako aj v priebežnom konaní, takže o salvy smiechu nebola núdza.

Je nám iba ľúto, že naši ohotníci z Topolčianok nevedia získať mladých ľudí a rozšíriť tak našu starú divadelnú tradíciu.

Martin Marton

Fašiangy v minulosti

Fašiangy sú obdobím od sviatku Krstu pána, čo je prvá nedeľa v cezročnom období až po Popolcovú stredu.

Dátum Popolcovej, ľudovo zvanej „škaredej stredy“ je pohyblivý. Určuje sa na základe pohybu Zeme a Mesiaca. Deň jarnej rovnodennosti 21. marec je pevný - nepohyblivý. Po tomto dátume je dôležitý prvý spln Mesiaca, lebo nasledujúcu nedeľu po ňom je Velkonočná nedeľa. Pred ňou je Veľký týždeň, ktorý začína Kvetnou nedeľou. Od tejto nedele 40 dní naspäť začína veľký pôst - Popolcovou stredu. Časové rozpätie pohyblivosti Veľkej noci je od 22. marca až po 25. apríl, teda Veľká noc i fašiangy majú každý rok iný dátum.

A tak fašiangy sú niekedy krátke, inokedy dlhé, ale vždy veselé. Takými boli najmä v minulosti, keď bol ľud sebestačný v tvorbe bohatého programu v tomto zimnom období. Vo fašiangovom období sa konali svadby a svadobné zábavy boli zábavami mládeže celej obce.

Vrcholom veselosti bývali posledné tri dni pred Popolcovou stredu. Veľká starosť pripadla na gazdinky, veď aká by to bola veselosť s prázdnyim žalúdkom a nedostatkom pijatiky. Prišli k slovu zásoby domácej údeniny, najmä slanina a klobásy, napiekli sa koláče, hlavne škvarkové prehybáče, smažili sa šišky a neskôr i fánky. V poslednú fašiangovú nedeľu popoludní začala v hostinci „muzika“ - tanečná zábava. Po krátkom nočnom oddychu v pondelok sa v zábave pokračovalo až do rána.

Na obed sa išla omladina domov nasýtiť a popoludní pokračoval program po de-

dine i v krčme. Mládenci v dvojici s ražňom v ruke (dlhá tenká palica) išli od domu k domu so spevom: Fašiangy, Turíce ...

V domácnostiach boli odmenení fašiangovými dobrotami. Na ulici vyhrávala muzika, gajdoš, neskôr dychová hudba. Mládenci vytancovali dievčatá i ženy každého veku či už doma, alebo na ulici.

V hostinci pokračovala zábava. Tancovalo sa a vyskakovalo „za vysoké konope“, veď boli surovinou na výrobu každodenného odevu, posteľného oblečenia až po obilné vrecia. V utorok zábava pokračovala. Špecialitkou bol „klátikový tanec“. Drevený, ozdobne vysústružený, asi 20 cm dlhý klátik, upevnený na stuhe mládenec zavesil dievčaťu na krk a vytancoval ho. Dievča mu za odmenu zaplatilo mincou. Bujará zábava končila o 23. hod., aby do pol noci, keď začínal veľký pôst - Popolcová streda, bol už každý doma.

Po období hojnosti v domácnostiach nastalo obdobie veľkej striedmosti. Kuchynské náčinie bolo od mastnoty vyraibané, často sa používal na čistenie i popol. V pôste sa varilo iba na oleji - vylisovanom z konopného semena. Mäso sa vôbec nejedlo, ba mnohí muži nesiahli po žiadnom alkohole, alebo po fajke, či inom fajčive.

V takomto sebazapieraní prežívali naši predkovia obdobie do Veľkej noci, kedy opäť z radosti nad zmŕtvychvstalým Ježiškom nastala doba hojnosti.

František Beňuš

Osobné mená v bývalej Tekovskej stolici

Mená vznikali z potreby rozlíšiť jednotlivých členov určitej spoločnosti. Často sa v nich odrážajú pôvodné remeslá, názvy obcí, krstné mená, prezývky a iné označenia. Prevažná časť mien na území Tekova je domáceho pôvodu.

Tekovská stolica bola už v 11. stor. samostatným administratívnym celkom ako tzv. comitatus Barsiensis - Tekovský komitát. Jej územný vývoj bol ukončený v 13. a 14. stor., keď sa k nej pričlenili severné časti. Členila sa na štyri okresy: Levice, Vráble, Malé Topoľčianky - sem patrili aj Zlaté Moravce a Hronský Beňadik a tzv. „Horný okres“ so sídlom v Oslanoch. K poslednému prináležali aj Veľké Uherce, Veľké Pole, Žarnovica, Žiar nad Hronom a ďalšie územie až po Kremnicu.

Stáročné spolunažívanie obyvateľstva v jednom územnom celku sa prejavilo spoločnými znakmi v ľudovej kultúre, zvykoch, nárečiach, ako aj v tvorbe osobných mien. Problematikou tvorby a vývoja osobných mien v Tekove sa v roku 1969 zaoberal Doc. PhDr. Štefan Krištof z bývalej Pedagogickej fakulty v Nitre. Z jeho práce vyplýva, že väčšina mien na území Tekovskej stolice je domáceho pôvodu a boli vytvárané z potrieb a nárečí miestneho obyvateľstva. Prevláda názor, že naši predkovia sem v minulosti prichádzali z iných končín, aby zakladali nové pokolenia svojho rodu. Realita bola v prevažnej miere iná. Dôvodom vzniku osobných mien bola potreba rozlíšiť a identifikovať jednotlivých členov rodu, skupiny, či osady. Krstné mená sa používali na identifikáciu osôb už od najstarších čias. Dnešné priezviská sa postupne začali vyvíjať v 12. a 13. stor., ale ustálili sa až koncom 15. stor. V názvoch priezvisk sa často odráža pôvodná profesia (Kováč, Korytár, Stolár, Valach, Bača), alebo je v nich zakódovaná obec ich pôvodu - Žikavský, Hostovecký, Obycký, Veľčický, Mankovecký, Solčiansky, Uhrecký, Bošanský, Nemček.

Iné priezviská boli utvorené z prídavných mien - biely - Bielik, chudý - Chudík, čulý - Čulík, alebo z krstných mien Helenin, Betin, Borčín, Magdušin, či Magušin a snáď aj Katina. V Tekove sa priezviská často tvorili aj z rôznych podôb krstného mena Štefan - Števo, Števko, Števulo. Uvádza sa, že priezvisko Obžera pochádza z južnej časti prievadzského okresu a meno Bába je utvorené z ľudového označenia staršieho, resp. dlhovekého človeka. Je známe, že meno Horný pochádza z Čiernych Kľačian. Menej známe však je, že prvá písomná zmienka o jeho výskyte v tejto obci pochádza už z r. 1726.

Meno Zlatňanský sa vyskytuje v Topoľčiankach od roku 1809 a pochádza z ChyzeroVIC, podobne ako meno Rakovský sa u nás udomáčkuje asi až v 30. rokoch 19. stor. Mená Kazík, Zovčín a Uhrecký sa u nás do polovice 19. stor. vôbec nevyskytovali! Zovčín a Uhrecký však

boli v 18. a 19. stor. často priezviská v susednom Hostí.

Niektoré priezviská sa vyskytujú len v určitých obciach, kde akoby mali svoje domovské právo. Sú to pôvodné mená, ktoré v dôsledku obmedzeného pohybu obyvateľstva sa v minulosti nestihli rozšíriť do iných sídiel. V Topoľčiankach máme niekoľko takýchto vzácných, nezapodobeľných a nepochybne originálnych mien. Možno o nich povedať, že sú iba naše. Patria k nim niektoré, ešte stále živé mená, ako Čepec, Čepček, Števula, Mesko, Laktiš (aj v ChyzeroVICiach), Haspra (aj vo Volkovicach), ale aj mená, ktoré dnes poznáme už iba z priezvisk - Hačko, Habaj, Makáň. Sú to ojedinelé mená, ktorými naši predchodcovia prispeli do bohatej klenotnice originálnych tekovských mien.

Problematika osobných mien je veľmi zložitá, zasiahla do nej migrácia obyvateľstva. Dnes už len ťažko môžeme rozlíšiť, odkiaľ a kedy sa u nás jednotlivé mená objavili.

Menám gazdovských rodov v 18. storočí v Topoľčiankach sa preto budeme venovať v osobitnom príspevku.

Ing. P. Šusták

Odmenu bola detská radosť

Od vtedy, čo sme vás informovali o aktivitách MŠ na ulici SNP sa veľa udialo. Koncom novembra to bolo spoločné stretnutie učiteliek materských škôl okresu Zlaté Moravce, ktoré si vymieňali skúsenosti v oblasti tvorivej dramatiky za spolupráce Mgr. Kollárovej z Pedagogickej univerzity v Trnave. Získané poznatky sme uplatnili v príprave Mikulášskej a Vianočnej besiedky pre našich najbližších, aby sa aj oni na chvíľku odpútali od každodenných starostí, spoznali život detí v našej MŠ a zaspomínali si na svoje detstvo.

Oblíbené sú podujatia, ktorých sa zúčastňujú celé ro-

diny. Medzi ne patrí fašiangový karneval, ktorý sme pripravili spoločne s obecným úradom.

Ten sa stal rozprávkovým. Na parkete sa zvrátili princezné, šašovia, indiáni, zvieratká. Každú masku sme odmenili darčekom. Všetci chceli súťažiť, tancovať a tešiť sa z karnevalu.

Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomohli. Bola to vydarená akcia a odmenou boli rozžiarené detské oči. Len ten, kto sa vie vžiť do citlivej detskej duše docení význam takýchto akcií.

**Lubica Pavková
riaditeľka MŠ**

Zo života hornej škôlky

„Horná škôlka“ respektíve MŠ na Cintorínskej ulici bola založená v roku 1945 pod názvom Štátna detská opatrovňa. Krásne, bezstarostné detstvo tu už od tej doby prežili stovky detí od najútlejšieho veku až po predškolský vek.

V súčasnosti škôlku navštevuje 35 detí, ktoré sú podľa veku rozdelené do dvoch tried. O vedomostný rast a ich výchovu sa starajú kvalifikované pedagogické pracovníčky, o čistotu a poriadok zase pani školníčka. Deti sa v MŠ naozaj nemajú čas nudiť. Vďaka svojim učiteľkám sa zapájajú do najrôznejších aktivít. V tomto školskom roku už navštívili výstavu fotografií pri príležitosti 710. výročia založenia obce, predškolači si na chvíľu zasadli do prváčkových tried v ZDŠ. Dňa 16. októbra 2003 sa zúčastnili Behu Terryho Foxa, kde odovzdali sumu 501 Sk na podporu výskumu boja proti rakovine. Za svoje športové výkony boli odmenení sladkou odmenou a diplomom.

V prvých novembrových dňoch si deti uctili pamiatku zosnulých pri hrobe padlých partizánov. V ďalších mesiacoch sa škôlka premenila na rozprávkový les, kde mohli deti nájsť svoje oblúbené zvieratká a potešiť sa z nich. Nemenej zaujímavá bola pre ne zaujímavá výstava tekvičiek s názvom HELOIN, kde mohli využiť svoje umelecké prednosti pri vytváraní masiek. Rok 2004 ich privítal svojou snehovou nádielkou, a tak sa s chuťou mohli pustiť do stavania snehuliakov a krmenia vtáčikov.

Snáď k najkrajším dňom v živote škôlkárov patrí maškarný ples. V tento deň sa všetko premení na kráľovstvo, kráľov, princezné, zvieratká, lesné víly, vodníkov a škriatkov. Areál škôlky je vždy upravený, plný kvetín a okrasných záhonov. V škôlke vládne rodná atmosféra, ku ktorej prispievajú aj učiteľky teplým slovom, úsmevom a povzbudením. A vďaka individuálnemu prístupu, ochotnej spolupráci s rodičmi, dlhoročnej praxi, ale najmä vďaka dobrému srdcu je to obrovská deťvica, ktorou táto škôlka disponuje. Za túto obetavosť Vám, pani učiteľky za naše deti ďakujeme!

J. Barátová

Aktuálne zo zasadania obecného zastupiteľstva

5. februára sa konalo deviate zasadanie OZ. Zasadnutia sa zúčastnilo osem poslancov, čím bolo uznášaniaschopné.

1. Zasadnutie OZ otvoril a viedol starosta obce Juraj Mesko. Plánovaný program zasadnutia navrhol rozšíriť o dva body týkajúce sa školstva: - Zmluvu o vytvorení školského úradu - Doplnenie zástupcu obce Topoľčianky do rady školy. Tento návrh bol prijatý.

2. Boli zvolení členovia do návrhovej komisie Mgr. Gabriel Orlík, Pavel Laktiš, Zdenko Čerešník, overovateľa zápisnice JUDr. Žofia Številová, Roman Kováč a zapisovateľ Jaroslav Ondruška.

3. Starosta vykonal kontrolu plnenia uznesení z predchádzajúcich zasadnutí a skonštatoval, že stanovené úlohy boli splnené a k dnešnému dňu nie sú žiadne rozpracované.

4. Starosta obce informoval o činnosti obce od posledného zastupiteľstva: klub seniorov a zdravotne postihnutých mal vianočné posedenie, 31.12. sa konali oslavy - novoročná vatra spojená s ohňostrojom, 16.1.2004 navštívil starosta obce so stánkom Hotel Národný dom Topoľčianky aj s členmi komisie obchodu, CR a služieb Ing. Bielikom a Ing. Šabom.

5. O výške financií na záverečnom účte obce za rok 2003 informoval poslancov a občanov hlavný kontrolór obce Ing. Bartolomej Pavkov. Poslanci účet jednomyselne schválili.

6. V tomto bode starosta obce Juraj Mesko predniesol návrh rozpočtu na rok 2004. Poslanci v rozprave k návrhu rozpočtu mali nasledovné návrhy a pripomienky:

- JUDr. Številová - navrhla použiť na riešenie stredú ob-

ce bilančný prevod z minulého roku, nadniesla myšlienku možnosti ďalšieho úveru na splatenie zvyšku na výstavbu ČOV a kanalizácie. Starosta reagoval na tento príspevok ako na potrebný, avšak kým nie je na námestí ukončená pokládka inžinierskych sietí do zeme, je škoda investovať finančné prostriedky do úpravy stredú obce.

- Ing. Bartolomej Pavkov - uviedol, že bilančný prevod z minulého roka nie je zahrnutý v rozpočte na rok 2004 a je možné z neho použiť prostriedky na vypracovanie projektovej dokumentácie. Starosta uviedol, že z bilančného prevodu z roku 2003 je nutné ponechať si časť finančných prostriedkov na úhradu energií, poplatkov za odvoz TKO, platy zamestnancov a pre prípad nepredvídateľných okolností. Poslanci schválili návrh navýšiť kapitolu rozpočtu „Výstavba miest a obcí“ o sumu 1 210 000 Sk.

7. Poslanci schválili dohodu o vytvorení spoločného školského obvodu pre ZŠ Topoľčianky s obcami Hostie, Žikava a Lovce.

8. V tomto bode starosta predložil návrh na vytvorenie spoločného školského úradu pre Hrušovsko-Beňadický mikroregión. V zmysle zákona je možné vytvoriť Obecný školský úrad pre metodické riadenie škôl. S jeho náplňou prítomných oboznámil Mgr. Ladislav Šusták. Mzdové prostriedky bude hradiť štát, avšak financovanie nákladov na zriadenie, prevádzkovanie a technické vybavenie kancelárie nie je zatiaľ zákonom upravené. Poslanci predložený návrh schválili jednomyselne.

9. Na základe novelizácie školského zákona je potrebné doplniť radu školy o jedného zástupcu obce. Starosta obce navrhol Mgr. Evu Chrapkovú. Poslanci predložený návrh jednomyselne schválili.

10. Návrh všeobecne záväzných nariadení obce predniesol prednosta OcÚ o dani z nehnuteľností, o podmienkach vypúšťania odpadových vôd do verejnej splaškovej kanalizácie, o určení obvodu základnej školy. Poslanci uvedené návrhy VZN schválili.

11. Telovýchovná jednota Tatran Topoľčianky darovacou zmluvou prevádza nehnuteľný majetok na Obec Topoľčianky z dôvodu ochrany spoločne vybudovaného majetku ohodnoteného na 6 124 000 Sk. Tento prevod poslanci schválili jednomyselne.

12. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Topoľčianky obdržali poslanci na disketách. Poslanci nemali k predloženému návrhu žiadne námietky.

13. Prednosta OcÚ predložil: A. žiadosť na prevádzku rýchleho občerstvenia nášho spoluobčana Štefana Tináka, poslanci uvedenej žiadosti vyhovel s podmienkou splnenia platných technických noriem.

B. Slovenský strelecký zväz požaduje od obce bezodplatný prenájom na činnosť zväzu. Poslanci odsúhlasili prenájom miestnosti s podmienkou zabezpečenia miestnosti proti vlámaniu v zmysle platných predpisov. Poslanci pre novozriadenú organizáciu Rodičia a zdravotne postihnuté deti, sídliaču v Zl. Moravciach odsúhlasili finančný príspevok 1000 Sk.

V rámci interpelácií poslancov :

- Roman Kováč žiadal opätovne doriešiť situáciu na kri-

žovatke Cintorínska a Žikavecká.

Prednosta OcÚ reagoval na túto interpeláciu tým, že situácia sa bude riešiť v zimných mesiacoch.

- JUDr. Žofia Številová požadovala vykonať opravu výtokov na zástavke pri drevosklade štátnych lesov na Moraveckej ulici a odviezť kónáre z opilovania platanov na Športovej ulici, kde zabraňuje vo výhlade vodičom.

- Ing. Daniel Čepček poukázal na veľký počet neplatičov daní a poplatkov za odvoz TKO v minulom roku a žiadal, aby im bola zaslaná výzva na úhradu svojich dlhovoči obci.

- Ing. Roman Kazík predložil návrh, aby sa všetky materiály na zasadanie OcÚ zasielali poslancom v elektronickej forme.

14. V tomto bode „Rôzne“ vystúpili poslanci a občania: R. Kováč požiadal o rozšírenie kultúrnej komisie o jedného člena. Ing. Roman Kazík vyslovil požiadavku o upozornení pána Ferejeho o nevhodnosti parkovania na ul. Machulinská. Starosta obce Juraj Mesko poďakoval JUDr. Žofii Številovej za spracovanie agendy na prevod majetku na Partizánskej ul., ako aj za prípravu materiálov na prevod majetku pre vybudovanie cyklochodníka medzi Topoľčiankami a Žitavami.

Predseda TJ Tatran Topoľčianky Ing. Peter Mesko vyslovil vďaka prítomným poslancom za prevod majetku štadiónu na obec Topoľčianky.

Starosta obce Hostie Michal Godina predložil návrh na pripojenie ich obce na našu ČOV.

15. Návrh na uznesenie, ktorý predniesol predseda návrhovej komisie Mgr. Gabriel Orlík, poslanci jednohlasne schválili. Na záver starosta obce prítomným poďakoval za účasť. **-alo-**

Prijaté všeobecne záväzné nariadenia

VZN č. 4/2004 o dani z nehnuteľnosti zahŕňa daň z pozemkov, daň zo stavieb, daň z bytov a z nebytových priestorov v bytovom dome. Obecné zastupiteľstvo sa rozhodlo ponechať výšku daní z nehnuteľností a pozemkov v pôvodnej výške ako v roku 2003.

Touto cestou OZ vyzýva občanov, ktorí nezaplatili daň z nehnuteľnosti v roku 2003, aby si splnili svoju povinnosť voči obci.

VZN č. 5/2004 o podmienkach vypúšťania odpadových vôd do verejnej splaškovej kanalizácie.

V zmysle zákona o vodách č.184/2002 Z.z., každý občan, ktorý je vlastníkom alebo nájomcom nehnuteľnosti v intraviláne obce je zároveň aj producentom splaškových odpadových vôd. Likvidovať ich musí výlučne predpísaným spôsobom.

1.) Zriadením vlastnej kanalizačnej prípojky v prípade, ak je dostupná verejná kanalizačná sieť. Súkromná kanalizačná prípojka je spravidla uložená na pozemku producenta odpad. vôd, pokračuje po verejnom priestranstve a končí na mieste pripojenia na uličnú kanalizáciu, kde sa vodotesne pripája. Prevádzkovateľom kanalizačnej prípojky je producent odpad. vôd, ktorý zároveň znáša náklady na jej zriadenie, prevádzku a údržbu. Prípojka môže byť gravitačná alebo tlaková a musí byť v súlade s príslušnými normami. Na zriadenie kanalizačnej prípojky je podmienkou ohlásenie drobnej stavby. Na pripojenie a prevádzku kanalizačnej prípojky je podmienkou uzavretie Zmluvy o odvádzaní splaškovej odpadovej vody medzi obcou Topolčianky a producentom splaškovej vody.

2.) Zhromažďovaním splaškovej odpadovej vody v žumpách zodpovedajúcich STN 75 6180 z roku 2002 a jej odvozom na čistenie do ČOV.

3.) Zriadením vlastnej domovej čistiarny odpadových vôd. Pri tomto spôsobe je podmienkou súhlas obce Topolčianky.

Do vybudovanej kanalizácie je zakázané vypúšťať látky - rádioaktívne, infekčné a iné, ohrozujúce zdravie človeka a bezpečnosť pracovníka obsluhujúceho ČOV

- narušujúce materiál stokovej siete alebo ČOV
- ohrozujúce prevádzku ČOV alebo spôsobujúce poruchy v stokovej sieti
- horľavé a výbušné, prípadne také, ktoré zmiešaním so vzduchom (s vodou) tvoria výbušné zmesi, prípadne dusivé, otravné zmesi
- nezávadné látky, ktoré však zmiešaním s inými látkami vyskytujúcimi sa v kanalizácii vyvíjajú jedovaté látky
- soli, použité v období zimnej údržby komunikácií
- uličné nečistoty v množstve presahujúcom 200 mg/l
- ropu a ropné látky v množstve presahujúcom 20 mg/l pri kanalizácii a ČOV
- fekálie z hospodárskeho dvora a chovu hospodárskych zvierat
- priame prečerpávanie žumpy do kanalizácie iba so súhlasom prevádzkovateľa

V prípade, že prevádzkovateľ stokovej siete - obecný úrad preukáže, že producent odpadových vôd vypúšťa vyššie spomínané látky, **má právo vyrubiť pokutu do výšky 10 000 Sk.**

Cena za likvidáciu odpadu v prevádzke:

1.) Cena vychádza z potreby najnevyhnutnejších nákladov na prevádzku ČOV a kanalizácie. Prevádzkové náklady spočívajú v spotrebe el. energie, prevádzkovej údržbe, odmene pracovníka ČOV, odvoze kalu z ČOV.

2.) Výška úhrady za stočné pre domácnosť pripojenú na verejnú kanalizáciu činí 13,80 Sk/m³. Občan je povinný platiť uhradiť raz za tri mesiace na OcÚ v Topolčiankach. Výška úhrady bude stanovená podľa zoznamu, ktorý obecnému úradu predloží ZVAK na základe odpočtu spotreby vody v jednotlivých domácnostiach za dané obdobie.

Stočné môže byť v kalendárnom roku zvýšené o výšku percentuálneho zvýšenia poplatku za odber vody.

3.) Stanovená výška úhrady pri odvoze obsahu žumpy na ČOV:

- kde je vybudovaná kanalizácia 13,80 Sk/m³
- kde nie je vybudovaná kanalizácia 10 Sk/m³
- pre právnické osoby, fyzické osoby s právom podnikania a samostatne zárobkovo činné osoby 20 Sk/m³.

Toto VZN nadobúda účinnosť 1. 4. 2004. Platí pre nasledujúce obdobie, pokiaľ OZ nerozhodne inak.

VZN č. 6/2004 o určení obvodu základnej školy v Topolčiankach. OZ v Topolčiankach určilo v zmysle zákona o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a doplnení niekto-

rých zákonov a na základe dohody s niektorými obcami spoločný obvod základnej školy Topolčianky. Na základe dohody obce Topolčianky ako zriaďovateľa ZDS Topolčianky a obcí Hostie, Lovce a Žikava takto:

1.) Spoločný škol. obvod ZDS Topolčianky je určený katastrálnym územím obce Topolčianky, Hostie, Lovce a Žikava

2.) V ZDS Topolčianky plnia povinnú školskú dochádzku

a) žiaci v 1. - 9. ročníku s trvalým bydliskom v katastrálnom území Topolčianky

b) žiaci v 5. - 9. ročníku s trvalým bydliskom v katastrálnych územiach obcí Hostie, Lovce a Žikava na základe dohody medzi uvedenými obcami a obcou Topolčianky.

Gazdovské mená v 18. storočí v Topolčiankach

Počas feudalizmu bolo poľnohospodárstvo rozhodujúcim odvetvím spoločenskej výroby. Poddaní tvorili v 18.stor. 92 % všetkého obyvateľstva. Šľachta bola od daní oslobodená a tak hlavné bremeno spoločnosti niesli na svojich pleciach poddaní. Právom sa hovorilo, že „Od cisára po chudáka, všetko žije zo sedliaka“.

So systematickou evidenciou hospodárskych pomerov obyvateľstva bolo možné u nás začať až začiatkom 18. storočia.

Vtedy už definitívne pomínulo turecké nebezpečenstvo a utíchli posledné stavovské povstania známe ako kurucké vojny. Dovtedajšia evidencia obyvateľstva bola sporadická, často vedená iba v sumárnych číslach podľa obcí a nie podľa jednotlivých osôb. Aj informácie o menách z matrík možno v Topolčiankach čerpať len od rokov 1756 - 1757. Najstarším spoľahlivým prameňom k poznávaniu obyvateľstva a jeho majetkových pomerov sú teda daňové súpisy poddaných z prvej polovice 18.stor. Z bývalého okresu

Malé Topolčianky sa takéto súpisy zachovali podľa obcí z rokov 1718, 1726, 1746 a 1763. Ak k tomu priradíme zoznam mien urbárikov z roku 1769, vieme pomerne presne určiť, ktoré mená sa kedysi v Topolčiankach vyskytovali a ktoré nie. Roľník nemohol migrovať, lebo dlhodoboto zotrval na pôde. Preto sa dá predpokladať, že mená uvedené v daňových súpisoch predstavujú aj najstaršie názvy topolčianskych rodov.

(pokračovanie na 5. str.)

Inzercia

Vykonávanie stavebného dozoru

Vykonávam poradenskú činnosť pred i počas tvorby projektovej dokumentácie, vypracovanie rozpočtu s reálnymi cenami a inžiniersku činnosť na stavbe rodinného domu, prípojok a iných pozemných stavieb. Ing. Marián Mokráň, Topolčianky, tel.: 0903 562 498, e-mail: mokran@orangemail.sk

• Predám čiernu obývaciu stenu Inova vo veľmi dobrom stave, cena dohodou. Tel.: 630 14 39, 0907 036 320

Príhovor starostu obce

Vážení spoluobčania!

Nakoľko uplynul prvý rok môjho pôsobenia vo funkcii starostu obce Topolčianky, chcel by som využiť tento priestor na informovanie Vás, obyvateľov obce Topolčianky, o činnosti vedenia obce a poslancov OZ za rok 2003 a jej zhodnotenie z hľadiska zrealizovaných investičných akcií i uskutočnených kultúrno - spoločenských akcií.

Určite by mi dal každý starosta za pravdu, že prvý rok pôsobenia vo funkcii je veľmi ťažký, nakoľko je nevyhnutné zadaptovať sa v novom prostredí, orientovať sa v množstve problémov, ktoré si vyžadujú čo najoperatívnejšie riešenie v záujme zabezpečenia plynulého chodu obce. Osobne si myslím, že spolu s poslancami OZ a pracovníkmi OcÚ sme to zvládli, o čom svedčia nasledovné akcie a aktivity, ktoré uve-

diem chronologicky podľa jednotlivých mesiacov v roku 2003, v rámci ktorých boli zrealizované:

JANUÁR 2003 - dokončenie plynofikácie na ZŠ ul. Cintorínska v hodnote 840 000 Sk

FEBRUÁR, MAREC 2003 - vybudovanie nových sociálnych zariadení v priestoroch ZŠ na ul. Cintorínska v hodnote 300 000 Sk

MÁJ, JÚN 2003 - vysprávkovanie miestnych komunikácií asfaltovou hmotou v hodnote 210 000 Sk

JÚL, AUGUST 2003 - zmena odvozu TKO (tuhý komunálny odpad), čím sa dosiahlo zabezpečenie úspory cca 350 Sk/tonu - usporiadanie podujatia „Kultúrne leto“ v spolupráci s JMF Zámok Topolčianky

SEPTEMBER 2003 - začiatok geodetických prác na ul. Partizánskej - vypracovanie geometrického plánu - organizácia osláv 710.

výročia prvej písomnej zmienky o obci Topolčianky

OKTÓBER 2003 - dokončenie vypracovania projektovej dokumentácie pre II. etapu kanalizácie „Juhovýchod“ (zahŕňa 14 ulíc) v hodnote 440 000 Sk

NOVEMBER 2003 - uvedenie ČOV do prevádzky

Toto je v stručnosti vylenený prehľad hlavných aktivít uskutočnených v roku 2003. Som si však vedomý, že je ešte mnoho problémov v našej obci, ktoré je potrebné vyriešiť. Chcel by som Vám prezentovať základné priority našej obce v oblasti investičnej výstavby pre rok 2004:

- 1) pokračovanie v budovaní kanalizácie na ďalších uliciach obce podľa už spomenutej projektovej dokumentácie
- 2) rozšírenie siete NN (nízkeho napätia) na ulici Dlhovského
- 3) vybudovanie cyklistického chodníka z Topolčianok do Žitavian (od

družstva po začiatok obce Žitavany)

- 4) vybudovanie chodníka k lavičke pri „Koprdom“ moste
- 5) odkanalizovanie stredú obce (ako prvý predpoklad úpravy stredú obce)

Všetky uvedené aktivity boli prekonzultované s poslancami obecného zastupiteľstva a zapracované do plánu činnosti komisie pre výstavbu a územné plánovanie.

Samozrejme, že okrem investičnej činnosti chceme zabezpečiť aj kultúrno-spoločenské akcie, o ktorých Vás budú priebežne informovať pracovníčky oddelenia kultúry v jednotlivých vydaniach „Našich Topolčianok“.

Na záver už chcem vysloviť iba presvedčenie, že spoločnými silami sa nám podarí naplánované aktivity zrealizovať k spokojnosti nás všetkých.

Juraj Mesko
starosta obce

Gazdovské mená v 18. storočí v Topolčiankach

(dokončenie zo str. 4)

V období rokov 1718 - 1769 sa v Topolčiankach uvádzajú tieto známejšie rodové mená: Antal, Blto, Bozsik, Battya, Benyus, Budár, Behulja, Bacza, Czepez (príp. Csepesou), Czernak, Dudas, Gajdos, Ghyczy (asi Géci), Gunda, Horváth, Haszpra, Holyi, Habayi, Hruska, Homolja, Hugyik, Kralik, Krajcsov, Koritar, Kozsian, Kuttyik, Laktis, Lukács, Masko (aj Myasko), Magusy, Mihok, Mravik, Oroljin - Vorolin, Raffai, Stevulja - Stevula, Sczevula (v období 1769 - 1828), Svecz, Sarkan, Stolar a Trungel. Z najstarších matričných zápisov po roku 1757 vyplýva, že v Topolčiankach žili v 18. stor. aj rodiny s menom: Gelenin, Ruzitska a Richter. Zrejme vykonávali iné povolania, lebo v záznamoch roľníkov ich nenachádzame. V 18.stor. bolo u nás prítomné aj meno Pružinský. Andreas Pruzszinsky patril s najväčšou pravdepodobnosťou do zemianskeho stavu. Jeho úmrtím v r. 1804 sa toto meno z Topolčianok vytratilo a vracia sa k nám až v polovici 20. storočia.

Ďalšie daňové súpisy pochádzajú z rokov 1828 - 1829. Vyskytujú sa v nich už aj nové mená, ktoré medzičasom v obci pribudli Cseptsek, Bortsin, Zlatnyánszkyi (od r. 1809) Simonfi, Svartz, Szegö. Mali, Fabri a Kotor.

O desať rokov neskôr v roku 1838-39 pribúdajú medzi našimi roľníkmi mená Lintner, Rakovsky, Galovics, Paulovics, Soos, Kordos. Konečne sa tu stretávame po prvýkrát aj s menom Bjelik, ktoré v obci dlho chýbalo.

Informácie získané z daňových súpisov z 18. stor. sú dosť prekvapujúce a v mnohom menia naše zaužívané predstavy. Tak napr. o trojici mien Raffai, Haspra a Stevula panuje rozšírená mienka, že sa v roku 1750 prisťahovali do Topolčianok z

balkánskych majetkov grófa Keglevicha de Buzin. Uvedené záznamy však preukazujú ich prítomnosť v Topolčiankach už v rokoch 1718-1720. Teda tridsať rokov predtým boli u nás zdaňovaní ako usadení roľníci. A to dokonca skôr, než tento aristokratický rod stihol do Topolčianok fyzicky prísť. Doslova nečakaným prekvapením, až objavom s nádychom senzácie je neprítomnosť mien Bielik a Čepček medzi topolčianskymi roľníkmi. Meno Čepček sa prvýkrát objavuje u nás najskôr v 80. rokoch 18. stor. Bielikovci však v Topolčiankach stále chýbali. Toto priezvisko registrujeme u nás až od roku 1792, keď sa do rodiny Mihókovej priženil mládenec Ján Bielik z Ješkovej Vsi.

Medzi roľníckymi hospodármi boli v každej dobe majetkové rozdiely, niekomu sa darilo viac, inému menej. O najúspešnejších gazdoch v Topolčiankach v 18. a 19.stor., a o tom, ako sa vysporiadavali s vtedajšími trhovými podmienkami, budeme písať v budúcom vydaní.

Ing. P. Šusták

Jahňacia špecialita

Potrebuje: jahňacie stehno alebo celé karé /môžeme nahradiť asi 2 kg bravčového stehna/, 150 g miešanej polievkovej zeleniny na marinádu, 2 cibule, 1 hlávka cesnaku, soľ, celé mleté korenie, grilovacie korenie, drvenú rascu, papriku, sušené bylinky, olej.

Postup: Mäso umyjeme, osušíme a na niekoľko hodín ho necháme v marináde, ktorú sme pripravili z vody, polievkovej zeleniny, na kolieska nakrájanej cibulky, trošky soli a celého korenia.

Mäso vyberieme z marinády, osušíme. Jemne ho natrieme olejom. Dôkladne prešpičkujeme na plátky nakrájanými strúčikmi cesnaku, osolíme, okoreníme rascou, grilovacím korením a sušenými bylinkami. Položíme na plech s troškou oleja, podlejeme vodou a v strednej vyhriatej rúre pečieme asi 1,5 hod. Mäso počas pečenia pravidelne podlievame.

Krojová zábava

Od roku 1991 Obecný úrad Topolčianky takmer pravidelne vo fašiangovom období usporadúva krojovú zábavu.

Tento druh spoločenského stretnutia má svoje pravidlá a dá sa povedať i národné podmienky. Ten pravý zážitok majú tí účastníci, ktorí sa oblečú do šiat našich predkov, či už domácich, alebo do odevov predkov z iných regiónov Slovenska.

V tomto roku sa konala „krojová“ 17. januára. Oficiá-

lne ju otvoril predseda kultúrnej komisie Roman Kováč. Medzi účastníkmi boli prítomní nadšenci, ktorí siahli po odevoch minulých čias. Za túto snahu a radosť, ktorú urobili sebe i ostatným prítomným boli stanovenou komisiou (Anna Lukáčová, Mária Orolínová, František Beňuš) ocenení „Cenou Obecného úradu“ nasledovní:

- Topolčiansky ženský a mužský kroj - manželka Helena a Jozef Hasprovc
- Topolčiansky ženský kroj - Rozália Bošanská
- Mimitopolčiansky kroj - kroj z Polomky - manželka Mária a Zdenko Čerešníkovci
- Mimatopolčiansky kroj z Velkého Lapáša - Eva Báreková
- Cenu MO MS - manželka Čepcovci - kroj z Rastislavíc
- Cenu MO MS - mladý pár M. Farkašová a J. Janík - šarišský kroj
- Cenu „pozornosť usporiadateľov“ dostali: manželka Mária a Jozef Laktišovci za tirolský kroj (Rakúsko)
- Za originálny rómsky ženský a mužský kroj Eva Nemcová a Igor Kočica.

Ďalším zaujímavým bodom zábavy bola bohatá tombola, ktorá ponúkla 41 cien. Tu treba poďakovať sponzorom, ktorých bolo 35. Do tanca, k dobrej nálade a k spokojnosti zabávajúcupich sa hraľa hudobná skupina FORTE. O chutnú večeru - guláš sa postaral Vladimír Laktiš so svojimi pomocníkmi.

Za dobrú prípravu a vysokú úroveň zábavy patrí vďaka Komisii kultúry, vzdelávania mládeže a športu, ako aj pracovníckam kultúry pri OcÚ Alenke Orolínovej a Monike Brandtovej.

Dovidenia na „krojovej“ v roku 2005.

A. Lukáčová

Potok Leveš vytvoril v zámočkom parku čarokrásne zimné zátišia. Snímka: P. Kazík

Nahliadli sme do matriky

Narodili sa:

Oliver Hlavačka

Lipová 14

Andreas Lehocký

Pod hájom 9

Martin Turza

Hlavná 173

Opustili nás:

Emil Bielik

Partizánska 79

Alojz Mesko

Mlynská 51

Mária Švarcová

Hostianska 23

Matičari spomínali

Dňa 9. novembra 2003 sa konala schôdza MO MS. Bola zameraná na okrúhle jubileá našej histórie: 1140 rokov príchodu svätého Cyrila a Metoda, 320 rokov od bitky pri Viedni, 140 rokov od založenia MS. Tiež na okrúhle výročia významných osobností: 150 rokov od narodenia Jozefa Škultétyho a 100 rokov od narodenia básnika Andreja Žarnova. Pri tejto príležitosti sme ocenili tiež spoluprácu vdp.

kanonika Emila Scheimera s MO MS. Riaditeľka Domu MS v Nitre Drahomíra Pechočiaková mu odovzdala Plaketu domu MS. Zároveň sme p. kanonikovi poblahoželali k blížiacemu sa 80. výročiu životného jubilea. Schôdze sa zúčastnili hostia: p. kanonik Ladislav Belas - správca Diecéznej knižnice v Nitre, spisovateľ Anton Pažitný, František Holáma - predseda Okresnej rady MS a Doc. Vondra - člen okresnej rady MS. Schôdzu svojim programom spestril mládežnícky spevokol.

Anna Lukáčová

Pripravované akcie na marec a apríl 2004:

- každý utorok o 14.00 hod. sa stretávajú šikovné ženičky v malej sále DKS. Kto sa rád venuje ručným prácam, je tu vítaný.
- 4. marca od 17.00 hod. bude v DKS prednáška na tému „Zimný rez stromov „ a pre tých, ktorí si sami zhotovujú výzdobu k Veľkej noci, ponúkame naučiť sa batikovanie kraslíc.
- 10. marca o 18.30 hod. v malej sále DKS Komisia životného prostredia a pôdohospodárstva pri OZ Topolčianky Vás pozýva na prednášku RNDr. Jozefa Brestovského, spojenú s premietaním diazopozitívov na tému „ Rastliny a živočíchy Slovenskej republiky „.
- 8. marca - rozhlasová relácia k MDŽ
- 12. marca - predajná akcia
- 19. marca - predajná akcia
- 29.-30. marca - predajná akcia
- 13. apríl - predajná akcia
- 26. apríl - predajná akcia

Zrážky v závere roku 2003

S odstupom času chceme čitateľov informovať o množstve zrážok za ostatné tri mesiace roku 2003 a o priemerných ročných teplotách ovzdušia za uplynulé roky.

október	65,9 mm/m ²
november	25,2 mm/m ²
december	32,0 mm/m ²

Celkom spadlo v roku 2003 v Topolčiankach 467,4 mm vodných zrážok na m².

Pripájame aj priemerné ročné teploty od roku 1986 po súčasnosť.

1986	8,3 C°	1995	7,8 C°
1987	7,5 C°	1996	8,2 C°
1988	8,3 C°	1997	9,2 C°
1989	8,2 C°	1998	7,9 C°
1990	12,1 C°	1999	8,3 C°
1991	7,2 C°	2000	10,3 C°
1992	8,8 C°	2001	10,7 C°
1993	7,7 C°	2002	11,1 C°
1994	8,7 C°	2003	10,8 C°

M. Šabík